

Hvem handler hadbeskederne om?

Magtmanipulerende sprog i danske hadbeskeder

Liv Moeslund Ahlgren

Aarhus Universitet

1. Introduktion

Hvis man optræder i medierne, eller på anden vis er en offentligt kendt person, kan der være stor risiko for, at ens indbakker fyldes med ubehagelige eller nedgørende beskeder fra fremmede. I denne artikel vil jeg argumentere for, at disse *hadbeskeder* er komplekse sproglige fænomener: På overfladen indeholder de primært en grov kritik af modtageren og fremstiller denne på fornedrende vis; men samtidig er der forskellige sproglige elementer, der præsenterer afsenderen som overlegen og magtfuld. Jeg undersøger således, hvordan hadbeskeder samtidigt handler om både modtageren og afsenderen. Mere konkret undersøger jeg de sproglige strategier, der bruges til at udøve magt, altså hvordan der gennem nedværdigelse af modtageren bliver manipuleret med samtaledeltagernes magtpositioner. Studiet bygger på en tekstnær analyse af 45 autentiske hadbeskeder sendt til danske kvinder. Resultaterne vil forhåbentligt ikke blot være relevant for dem, der er interesserede i genren, men også kunne udvide vores forståelse af magtmanipulerende sprog generelt.

Den eksisterende sprogvidenskabeligt funderede litteratur om hadbeskeder er sparsom (se dog Piñeiro-Otero & Martínez-Rolán, 2021; og Cloud, 2009), og nærværende studie er derfor i stedet funderet i teorier og metoder fra forskning i trusler og uhøflighed. Med udgangspunkt i Culpepers (2011) uhøflighedsteori undersøger Muschalik (2018), hvordan trusler kan bruges til at påpege et bestemt magtforhold mellem modtager og afsender, og hvordan dette magtforhold gennem dem trusselshandlingen kan ændres til afsenderens fordel. Dette gælder både trusler, som udsiges for at få modtageren til at udføre en handling, og trusler som udsiges som en slags straf eller gengæld for modtagerens handlinger (Muschalik, 2018: 131). Selvom man traditionelt har anset trusler for at kræve en bagvedliggende autoritet eller magtposition for at kunne være effektive (Harris, 1984; Limberg, 2009:1379), kan de også fungere, selvom afsenderen ikke besidder en høj magtposition – faktisk kan truslen ses som en måde at opnå magt (Bojsen-

Møller et al, 2020:22-23; Muschalik 2018:20). Trusler kan altså både fremhæve eksisterende magtstrukturer eller skabe dem gennem trusselhandlingen.

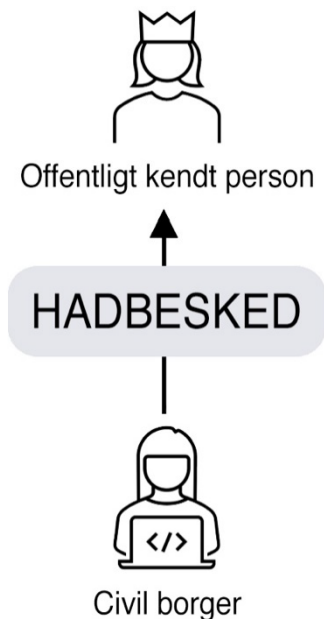
Lokal magtmanipulation er ikke kun en væsentlig funktion ved trusler men også ved andre former for uhøflig, krænkende eller aggressiv adfærd (Culpeper, 2011; Beebe, 1995). I dette studie argumenterer jeg således for, at denne type lokal magtmanipulation også foregår i hadbeskederne, der altså kan bruges som et værktøj til at vende et magtforhold om. Det er dog vigtigt at pointere, at hadbeskeder også altid må ses i et større perspektiv, hvor blandt andet sexistiske samfundsstrukturer også spiller en vigtig rolle. Studier af voldeligt eller krænkende sprog fokuserer ofte på at afdække sproglige strategier for hadtale (Assimakopoulos et al, 2017; Baumgarten et al., 2019; Geyer, 2018), eller hvordan f.eks. kvindefjendsk online kommunikation ofte opstår i samfund med stigende anti-feminisme og politisk højredrejning (Ging & Siaperá 2019). Piñeiro-Otero og Martínez-Rolán (2021) kortlægger således, hvordan mange beskeder til offentligt kendte kvinder på Twitter indeholder nedværdigende eller krænkende sprog, og konkluderer, at selvom hadbeskederne ikke altid indeholder decideret misogyn hadtale, er de stadig et udtryk for et stigende kvindehad, som særligt trives på platforme som Twitter. Den lokale magtmanipulation, der bliver undersøgt i denne artikel, er således kun en lille del af de komplekse fænomener, som en analyse af hadbeskeder kan belyse.

2. Om hadbeskeder

Før vi bevæger os videre, er det på sin plads at få klart opridset, hvad vi forstår ved 'hadbesked'. Desværre findes der ingen klar definition på dette, og de fleste undersøgelser af hadbeskeder bruger termen uden begrebsafklaring eller refererer til fænomener som *sproglige angreb* (Analyse & Tal, 2021), *digital chikane* (Dansk Journalistforbund, 2020) eller *uønskede henvendelser og hadefulde kommentarer* (Steffensen & Zuleta, 2022).

I denne artikel defineres hadbeskeder både ud fra deres indhold og kontekst. Hadbeskeder er beskeder, som på forskellig vis opfattes som ubehagelige af modtageren, og de indeholder oftest en form for kritik af modtageren, trusler eller uønskede komplimenter. Henvendelser med saglig kritik af modtagerens holdninger regner jeg ikke for at være hadbeskeder. Hadbeskeder er heller ikke nødvendigvis det samme som f.eks. en vred sms fra en ekskæreste, for de har et helt særligt modtager-afsender-forhold. Kontekstmæssigt er hadbeskeder nemlig beskeder, der er sendt fra en civil borger til en offentligt kendt person. Modtageren og afsenderen er derfor typisk fremmede for hinanden, og modtageren har typisk kulturel, politisk eller økonomisk magt i samfundet, som afsenderen ikke har (se Schneider, 2010:249-50 og Schneider & Barron,

2008:18 om *mikrosociale faktorer*). Figur 1 illustrerer dette magtforhold, som vi vil vende tilbage til i diskussionen i afsnit 6.

Figur 1: Modtager- og afsenderforhold. Kronen indikerer magt.

Hadbeskeder kan desuden sendes både gennem offentlige og private kanaler, dvs. både som f.eks. offentligt tilgængelige Facebook-kommentarer eller i private indbakker.

Hadbeskeder modtages både af politikere, debattører og journalister (Bruun-Hansen, 2022; Hagen, 2015; Kvist & Øtting, 2015; Steffensen & Zuleta, 2022); deltagere i TV-show (Astrup, 2021; Rabøl, 2021); og jeg har været i personlig kontakt med sportsudøvere, influencere, aktivister, forfattere og forskere, der også modtager hadbeskeder. Der er desuden nogle demografiske forskelle på hadbeskederes omfang og karakter. For eksempel modtager kvinder oftere beskeder, der handler om deres køn eller person, hvorimod mænds beskeder handler om holdninger og udtalelser (Bruun-Hansen, 2022; Hagen, 2015), og blandt lokalpolitikere udsættes kvinder og etniske minoritetspersoner for mest chikane (Steffensen & Zuleta, 2022). Fordi hadbeskeder samtidig ofte fører til selvcensur eller en fuldstændig udmeldelse af den offentlige debat (Herskind, 2022; Kvist & Øtting, 2015; Kaasgaard, 2020; Lauritsen et al., 2016; Steffensen & Zuleta, 2022), udgør denne demografiske skævvridning et demokratisk problem.

3. Modtager- og afsenderfremstilling i hadbeskeder

Som nævnt findes der stort set ingen sprogvidenskabelig forskning i hadbeskeder – undtagelsen er Clouds (2009) studie, der kortlægger identitetsskabelse og *framing* i 290 hadbeskeder. Her

skaber afsenderne deres egen identitet som kontrast til deres repræsentation af modtageren i beskederne. Modtageren bliver ofte fremstillet som elitær intellektuel, landsforræder og kønsforræder, hvilket således er med til at fremstille afsenderne som jordbundne patrioter og rigtige mænd (Cloud, 2009). Clouds analyse bygger på teori om, at sociale grupper kan skabe intern solidaritet ved at konstruere en fælles fjende og opstille sig som modsætning hertil (Burke, 1969; Butler, 1997; McCaffrey & Keys, 2000). Et farligt 'dem' giver således et styrket 'vi'. Udover at skabe bedre sammenhængskraft i grupper kan negativ repræsentation af andre også være med til at skabe positive selv billeder, hvor et billede af modtageren som f.eks. nationalforræder samtidigt er et billede af afsenderen som patriot. Hadbeskederes karakteristika af modtageren fungerer altså som en karakteristik af afsenderen, og Cloud (2009:458, 473) ser derfor hadbeskeder som et værktøj til at stille afsenderen i bedre lys.

Dette studie er også funderet i idéen om modtagerfremstilling-som-afsenderfremstilling, men jeg undersøger dog en anden form for afsenderfremstillinger end Cloud (2009). I stedet for at analysere, hvordan *du er klam* bliver til *jeg er ikke klam*, undersøger jeg i stedet, hvordan nedværdigelse af modtageren, uanset den kritiserede adfærd eller egenskab, er med til at fremstille afsenderen som overlegen og magtfuld. Jeg bygger på teori om præsuppositioner, altså noget, man antager er sandt eller velkendt forud for en ytrings udsigelse (Yule, 1996:25). Ved at spørge om nogen har haft en god ferie, antager man, at vedkommende rent faktisk har haft ferie – denne ferie er en forudsætning for at ytringen giver mening. Ligesom at ytringens indhold kan præsupponere bestemte forhold, kan deres illokutioner (altså deres kommunikative funktioner) det også. Når man for eksempel giver en ordre, præsupponeres det, at man har autoritet til at give en ordre, som modtageren vil følge, og denne autoritet bliver altså en forudsætning for, at ordren giver mening som sproghandling (McDonald, 2022:215). Ved at udføre bestemte sproghandlinger forudsætter man altså bestemte sociale positioner eller relationer – uanset om disse rent faktisk findes. Som jeg vil uddybe i denne artikel, indeholder hadbeskederne forskellige elementer, der på sådan vis positionerer afsenderen som særligt overlegen eller magtfuld.

4. Datagrundlag

Datagrundlaget for dette studie er 45 autentiske danske hadbeskeder. De er modtaget af offentligt kendte kvinder, herunder både politikere fra højre- og venstrefløjen, forfattere, TV- og radioværter, debattører, influencere, aktivister og forskere. Alle beskederne er sendt gennem private kanaler, dvs. på sms, e-mail, Facebook Messenger eller Instagrams Direct Message. Alle kan kategoriseres som kritiske eller negative hadbeskeder, hvilket betyder, at de rummer en eller anden form for kritik af modtageren (modsat hadbeskeder, der indeholder uønskede

komplimenter (Bruun-Hansen, 2022). De er indsamlet fra avisartikler, dokumentarer eller radioprogrammer, hvor de har været gengivet, eller ved at jeg personligt har henvendt mig til modtagerne og bedt om lov til at tilgå nogle af de hadbeskeder, de har modtaget privat. Fælles for alle beskederne er, at modtageren selv har vurderet, at den kunne kategoriseres som en hadbesked. Dette betyder, at beskeder, hvor kritikken af modtageren måske ikke er så tydelig, stadig vil kunne indgå i denne analyse, fordi de – uanset hvad vi som forskere mener – har haft en effekt på modtageren.

Alle beskeder, der er gengivet i denne artikel, er fuldt anonymiserede, men referencer til køn, race, religion, kropstype, udseende og lignende er dog bevaret. Alle originale grammatiske og ortografiske afvigelser er ligeledes bevaret så vidt muligt. Derudover er en advarsel på sin plads – beskederne gengivet i artiklen her indeholder voldsomt sprogbrug og kan virke ubehagelige.

5. Analyse

5.1 Modtagerrepræsentation

Før vi giver os i kast med at analysere, hvordan der i hadbeskederne sprogligt bliver manipuleret med afsenderens og modtagerens magtpositioner, vil jeg først tage jer med tilbage til mine tidligste observationer af hadbeskedernes sproglige karakteristika. Beskederne varierer enormt meget i længde, stiludtryk, grovhed, kreativitet og indhold af skældsord. Eksempel (1-2) har således samme modtager, men er meget forskellige i deres sproglige udtryk:

- (1) Hvis du ikke kan lide lugten i bageriet kan du for helvede blive væk. Dit fede korpus kan ikke engang tåle myggestik og hvis Coruna ikke tager dig nu, så får du helt sikkert blodpropper og så må vi se om du kan fremstamme alt det lort du hele tiden render rundt i pressen med. Bliv væk fra lægen, klamme kælling.
- (2) Syns du det er dejligt at være tyk?

Det, beskederne har tilfælles, er dog, at de handler om modtageren, som bliver kritiseret og nedgjort. Dette fokus på modtageren er også noget, der kan ses sprogligt, blandt andet ved den høje forekomst af andenpersonspronomen. I tabel 1 ses det, hvordan *du* er det mest frekvente ord, og *du er* er den mest frekvente toordskombination, Til sammenligning er *jeg* det 13. mest frekvente ord. Derudover indeholder alle beskeder undtagen én et eller flere andenpersonspronomen.

Unigrams	Bigrams
du = 78	du er = 14
er = 51	det er = 9
en = 38	[navn] [navn] = 7
og = 38	du får = 5
at = 34	er en = 4
i = 28	til at = 4
dig = 27	er du = 4
for = 25	du ligner = 4
ikke = 24	ligner en = 4
det = 23	du ikke = 4
til = 20	for at = 4
så = 19	der er = 4
jeg = 18	din fede = 4
din = 17	for helvede = 4
på = 15	hvorfor er = 3
[navn] = 14	dit eget = 3
har = 14	en abe = 3
som = 13	prøv at = 3
af = 12	fy for = 3
et = 11	for satan = 3

Tabel 1: Etords- og toordskombinationer

Med 45 beskeder er der naturligvis ikke nok data til at kunne begive sig ud i korpuslingvistiske analyser – men distributionen af pronomener peger i hvert fald på, at modtageren (blandt andet repræsenteret gennem andenpersonspronomen) er helt central for hadbeskeder (Adolphs, 2008:10).

Rent indholdsmæssigt handler hadbeskederne altså tydeligt om modtageren. Men samtidig rummer de også forskellige sproglige elementer, der kan være med til at fremstille afsenderen på en særlig måde – selvom de ikke som sådan handler om afsenderen. I de følgende afsnit vil jeg vise, hvordan evalueringer, påbud, moraliseringer og reprimander i hadbeskederne bruges til dette.

5.2 Evalueringer

Eksempel (3) er en kort besked, der består af en kopulakonstruktion (*du er X*), hvor prædikatet indeholder en række adjektiver og adverbialer og skældsordet *smatso*. Derefter kommer en vokativ *dit X*-konstruktion, hvor det possessive pronomen ikke bærer nogen possessiv betydning (Julien, 2016), men derimod markerer en ekspressiv og nedgørende betydning (d'Avis & Meibauer, 2013:189; Havryliv, 2009) – her *lesbiske møgdyr*.

- (3) Du er bare en total usmagelig led smatso dit lesbiske møgdyr.

Der er flere elementer, der gør beskeden kraftfuld: den ekspressive *din X*-konstruktion; brugen af skældsord; og brugen af adjektiver og adverbialer, der styrker skældsordene. Derudover bevirker *smatso*, der typisk bruges om kvinder, og adjektivet *lesbiske* at modtageren bliver nedgjort på baggrund af sin gruppeidentitet (her: køn og seksualitet) (Meibauer, 2016:157).

Ved at beskrive andre negativt kan man samtidigt positionere sig selv som en modsætning hertil (McCaffrey & Keys, 2000; Cloud, 2009): Dette er særligt tydeligt i hadtale, hvor man kan konstituere sig selv som modpol til en *out-group* blot ved at kritisere denne gruppe (Butler, 1997; Burke, 1969). Hvis man siger, at en bestemt fremmed gruppe er på en bestemt måde, siger man samtidig, at ens egen gruppe *ikke* er på den måde. Noget lignende foregår med hadbeskeder som den i eksempel (3), hvor modtager ned nedgøres baggrund af en række forskellige forhold. Fordi beskrivelsen af modtageren er så negativ, bliver afsenderen konstrueret som en modsætning hertil, helt uden at skrive et eneste ord om sig selv.

Udover at negative evalueringer kan sætte afsenderen i bedre lys, kan de også positionere afsenderen som særligt magtfuld. Dette er særligt tydeligt med evalueringer som i eksempel (4), der med det emotive *dog* og eksklamativ-sætningen med *hvor* bærer præg af at være en reel bedømmelse snarere end en nøgtern beskrivelse. En sådan evaluering forudsætter altså overlegenhed hos afsenderen (McDonald, 2022, s. 215), som fremstilles som om denne har autoritet nok til at kunne gøre modtageren til objekt for kritisk bedømmelse. Det er ikke til at sige, om modtageren accepterer denne autoritet, men afsenderen bliver i hvert fald i teksten fremstillet som en, der er i position til at kunne evaluere og bedømme modtageren.

- (4) Klamme, dumme, selvfede, falsk slut! / Eeeeeejjj, hvor du dog ødelægger alt med dine ligegyldige ytringer! [...]

5.3 Påbud

I den næste hadbesked, jeg vil fremhæve (eksempel 5), finder vi ligeledes en vokativ *din X*-konstruktion med et kønnet skældsord (*so*) og modificerende adjektiver (*fede klamme*), og vi har derfor igen at gøre med en både nedgørende og ekspressiv konstruktion.

- (5) din fede klamme so..gå på slanke kur og hold din fede kæft i.

Beskeden indeholder derudover to imperativkonstruktioner (*gå på slanke kur* og *hold din fede kæft i*). Disse imperativkonstruktioner gør flere forskellige ting. For det første præsupponerer de, at den beskrevne adfærd rent faktisk er en realitet – for overhovedet at forstå ytringen må man acceptere, at modtageren er tyk og udtaler sig uretmæssigt. Derudover påbyder de modtageren at ændre sin adfærd, hvilket understreger, at adfærden er negativ. På den måde bliver dette påbud om adfærdsændring en indiskutabel kritik af modtageren.

I eksempel (6) bliver der ligeledes præsupponeret bestemte negative karakteristika ved modtageren, fordi hun påbydes at ændre på en konkret del af sit udseende. Her er påbuddet mere specifikt end i forrige eksempel, idet der bliver fremstillet en helt konkret handling, modtageren burde foretage sig. Det efterfølgende *på for tak*¹ får derudover påbuddet til at fremstå som en reel befaling.

- (6) Har du tid til at chatte? /// FÅR NU FJERNET DEN MEGA STORE [KENDETEGN VED ANSIGTET], på for tak.

Brugen af imperativ – og især imperativer der tager form af ordrer eller påbud – kan være med til at fremstille afsenderen som havende en særlig høj magtposition. Bestemte illokutionære handlinger kan præsupponere bestemte magtpositioner eller sociale relationer (McDonald, 2022:215), og ved at beordre modtageren til at ændre sin adfærd fremstilles afsenderen netop som én, der har den fornødne magt til at kunne dette. Igen er det ikke sikkert, at modtageren accepterer dette, men afsenderen bliver i hvert fald i teksten etableret som magtfuld.

5.4 Moralisering

Den næste hadbesked (eksempel 7) indeholder både evaluering og påbud, der fungerer på samme måde som i de forrige to eksempler. Modtageren bliver kritiseret direkte med *du er total*

¹ Der menes sandsynligvis *på forhånd tak*

overgearet jo; og indirekte fordi hun påbydes at [*skrue*] *lidt ned for charmen*. Som med de forrige beskeder (eksemplerne 3-6) er dette med til at stille afsenderen i et bedre lys og fremstille denne som havende en bestemt autoritet eller magt.

(7) Skru lidt ned for charmen dame. / Du er total overgearet jo

Ved at bruge partiklen *jo* bliver det det gjort klart, at observationen om modtager burde være åbenlys, og sammenlagt med f.eks. vokativen *dame* får beskeden karakter af at være belærende og nedladende. På den måde rummer beskeden et element af moralisering, altså at afsenderen belærer modtageren om, hvad der er ”rigtigt og forkert, godt eller dårligt” (Den Danske Ordbog). Helt konkret bliver der i beskeden udpeget et problem, som modtageren ikke selv har set (at hun er overgearet), og samtidig bliver der fremsat en løsning (at skrue ned for charmen), dvs. afsenderen er bedrevidende. Denne kombination af kritik og bedrevidenhed er med til at skabe et særligt magtforhold mellem samtaleparterne. Kritikken i sig selv sætter modtageren i en underlegen position, og det moraliserende element fremstiller afsenderen som en, der er i stand til at belære og som derfor er overlegen eller har en vis autoritet.

Et andet eksempel på moraliserende sprogbrug er eksempel (8), hvor modtageren kritiseres for at have brugt begrebet *worst case scenario*:

(8) Hvorfor snakker du ikke dansk så alle kan forstå hvad du siger / Tror du alle ved hvad worst case scenario betyder

Her præsupponerer spørgsmålet *Hvorfor snakker du ikke dansk så alle kan forstå hvad du siger*, at modtageren netop ikke har snakket dansk, og at dette er skyld i, at hun ikke kan forstås. Kritikpunktet præsenteres ikke som ny information, men modtagerens adfærd og de negative konsekvenser heraf er en forudsætning for overhovedet at forstå spørgsmålet. Ved at bruge *hvorfor* som spørgeord spørges der ind til årsagen eller motivet for modtagerens adfærd, hvilket forudsætter, at modtageren bevidst har valgt en forkert adfærd. På den måde bliver modtager kritiseret for at være bevidst om sin fejlagtige adfærd uden at ændre på den til andres fordel, og spørgsmålet bliver derfor nærmest en kritik af modtagerens moral. Dette giver også beskeden karakter af at være moraliserende, og afsenderen fremstilles som en der ved, hvad der er rigtigt og forkert, og som har ret til at belære modtager om det.

5.5 Opsange

Et sidste element i hadbeskederne, der fremstiller afsenderen som autoritær eller magtfuld, er opsange, hvor modtageren får skældud for sine handlinger. Eksempel (9) er en besked sendt i forbindelse med en medieoptræden, hvor modtageren har brugt ordet *proxy*.

- (9) DER ER FANME IKKE NOGET DER HEDDER 'PROXY' PÅ DANSK DIN LORTEKÆLLING!DET HEDDER S T E D F O R T R Æ D D E R!

Denne besked rummer de fleste af de elementer, der er gennemgået tidligere: Modtagerens adfærd bliver evalueret og kritiseret; der er et indirekte påbud om adfærdsændring; og modtageren bliver belært om et problem og får foreskrevet en løsning. Alt dette er med til at fremstille afsenderen som overlegen. Det, der giver beskeden præg af at være en opsang er, at den rent sprogligt er enormt ekspressiv, idet den er skrevet i versaler, der bruges bandeord som *FANME*, og der er en vokativ *din X*-konstruktion med skældsordet *LORTEKÆLLING*. Modtageren bliver ikke blot kritiseret for sin adfærd, hun bliver skældt ud. Aggressiv sproglig adfærd tolereres normalt kun, hvis der på forhånd findes et magthierarki mellem samtaledeltagerne (Culpeper, 2011:200). Ligesom med påbuddene, der præsupponerer en vis autoritet hos afsenderen, er opsange derfor også med til at fremstille afsenderen som havende en vis autoritet eller overlegenhed.

Udover at efterligne en bestemt magtstruktur kan opsange også fungere som en slags straf til modtageren. Fordi kritikken af modtageren leveres i en så aggressiv eller affektiv tone, bliver det kommunikeret, at modtageren selv er skyld i denne aggression (Culpeper, 2011:221). Modtagerens adfærd har således foranlediget en vrede eller frustration hos afsenderen, og opsangen bliver en måde at gøre gengæld eller straffe modtageren: Modtageren bliver sat på plads.

6. Diskussion: Hadbeskeder som magtmanipulation

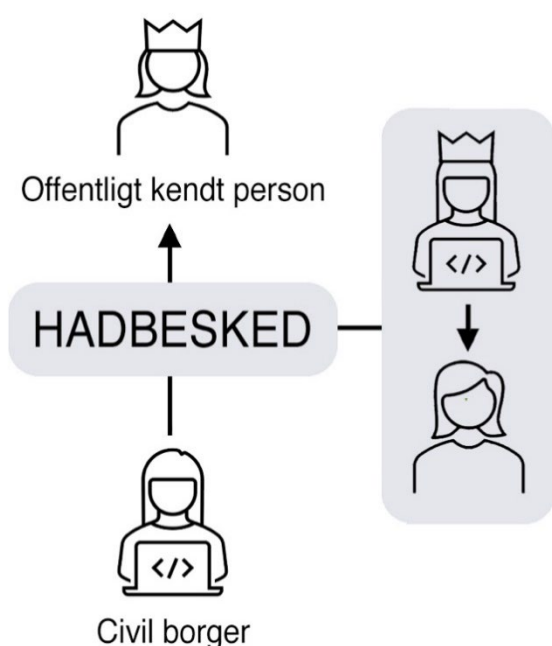
Min indledende observation i undersøgelsen af hadbeskederne var, at deres primære indhold var nedgørelse og kritik. Analysen af evalueringer, påbud, moraliseringer og reprimander afslører dog, at afsenderens selv fremstilling og -positionering også er central for hadbeskeder. De forskellige måder at kritisere og nedgøre modtageren bliver således en måde at hæve sig selv over modtageren på.

For at forstå baggrunden for denne proces må vi vende os mod hadbeskedernes kontekst. Indtil videre har vi behandlet deres sprog og indhold, men det er også nødvendigt at inddrage afsenderen og modtagerens sociale relation i vores analyse. Som beskrevet i afsnit 2, er had-

beskeder modtagere altid offentligt kendte personer som politikere, journalister, debattører, influencere, aktivister, TV- og radioværter, deltagere i TV-show, forfattere, forskere og så videre. Alle disse har på sin vis en politisk, social, kulturel eller økonomisk magt, som afsenderen – der oftest er en civil borger – ikke har. I Faircloughs (1989, s. 43) termer kan man sige, at modtageren har *magt bag diskursen* (*power behind discourse*), altså en mere eller mindre institutionel magtposition, der findes forud for interaktionen.

Modstykket til magt bag diskursen er *magt i diskursen* (*power in discourse*) (Fairclough, 1989:43), hvor man gennem sproget udøver magt og dermed opnår nogle (omend kortvarige) magtforhold samtaledelegerne imellem. Magt i diskursen kræver derfor heller ikke en førsproglig magtposition. Det, vi ser i hadbeskederne, er således en lokal, sproglig magtudøvelse, hvor afsenderen ved at evaluere, påbyde, moralisere og skælde ud nedværdiger modtageren og indtager en højere magtposition selv.

Forud for hadbeskedens tilblivelse findes der således et hierarkisk magtforhold, hvor modtageren befinder sig i toppen. I selve hadbeskeden foregår der dog en lokal, sproglig magtudøvelse, og magtforholdet vendes om, så afsenderen kommer øverst, som illustreret i figur 2.

Figur 2: Modtager- og afsenderforhold. (Kronen indikerer magt).

Her kunne man fristes til at udlede, at hadbeskederes formål er at kritisere og nedværdige modtageren på en måde, der giver afsenderen en magt, som de mangler uden for interaktionen, altså at hadbeskeder er en reaktion på et ulige magtforhold og et forsøg på at omvende dette. Deres ofte ekspressive udtryk, som vi især så i eksemplet med reprimanden (eksempel 4) vidner om stor frustration eller afmagt, og hadbeskederne kan være en måde hvorpå denne afmagt vendes

til magt. Her skal vi dog passe på, at vi ikke bevæger os ud i at konkludere noget om afsenderens intentioner eller hensigter – dels fordi disse kategorier oftest er analytiske efterrationaliseringer (Culpeper, 2011, s. 49; Kissling, 1991:445), dels fordi dette studie blot er en sproglig analyse af 45 hadbeskeder, og ikke eksempelvis en stor sociologisk eller psykologisk undersøgelse af afsendernes bevæggrunde og følelsesliv. Hvad vi med større sikkerhed kan konkludere, er dog, at der foregår en lokal, sproglig magtudøvelse, hvor kritikken og nedværdigelsen af modtageren bliver grundlaget for, at afsenderen fremstilles som magtfuld. Med andre ord: Hadbeskederne handler lige så meget om afsenderen som om modtageren.

7. Afsluttende bemærkninger

Lad os afslutningsvist vende tilbage til det spørgsmål, der bliver stillet i artiklens titel: Hvem handler hadbeskederne om? Det lette svar er, at hadbeskeder handler om modtageren. Alle de 45 beskeder, jeg har behandlet i denne undersøgelse, indeholder en eller anden form for kritik af modtageren, og derudover er der en enormt høj frekvens af andenpersonspronomen, hvilket indikerer, at netop modtageren (*du*'et) er vigtig for genren. En dybere analyse af hadbeskederne sproglige karakteristika afslører dog en del elementer, der også fremstiller afsenderen på forskellige måder – særligt elementer, der får afsenderen til at virke overlegen eller magtfuld. På den måde kan man sige, at hadbeskeder også handler om afsenderen.

I forlængelse af denne konklusion kan man desuden spørge: *Hvordan* handler hadbeskederne om afsenderen? I artiklen har jeg beskrevet, hvordan hadbeskederne evalueringer, påbud, moraliseringer og reprimander alle er sprog handlinger, der præsupponerer bestemte sociale positioner. Særligt præsupponerer de, at afsenderen har en vis autoritet eller magt, og ved at bruge disse sprog handlinger bliver afsenderen derfor fremstillet som magtfuld. Fordi afsenderen ikke nødvendigvis er magtfuld forud for interaktionen, bliver hadbeskederne en måde at manipulere samtaledeletagernes magtpositioner.

En undersøgelse af hadbeskederes sproglige karakteristika kan på denne måde bidrage til en specifik genreviden og samtidig udvide vores forståelse for, hvordan man generelt kan bruge sproget til at udøve magt.

Litteratur

Adolphs, Svenja (2008) *Corpus and Context: Investigating pragmatic functions in spoken discourse*. John Benjamins Publishing Company.

Analyse & Tal (2021) *Angreb i den offentlige debat på Facebook*. Analyse & Tal. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://strapi.ogtal.dk/uploads/966f1ebcfa9942d3aef338e9920611f4.pdf>

- Assimakopoulos, Stavros, Fabienne H. Baider, og Sharon Millar (2017) *Online Hate Speech in the European Union*. Cham: Springer International Publishing.
- Astrup, Elisabeth (2021) »Det er slemt det her«: Hadbeskeder til X-factordeletagere udløser hård kritik af tonen på nettet. *Politiken*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://politiken.dk/kultur/medier/art8135921/Hadbeskeder-til-X-factordeletagere-udløser-hård-kritik-af-tonen-på-nettet>.
- Baumgarten, Nicole, Eckhard Bick, Klaus Geyer, Ditte Aakær Iversen, Andrea Kleene, Anna Vibeke Lindø, Jana Neitsch, Oliver Niebuhr, og Esben Nedenskov Petersen (2019) Towards Balance and Boundaries in Public Discourse: Expressing and Perceiving Online Hate Speech (XPEROHS). I *International Journal of Language and Communication* 50:87–108.
- Beebe, Leslie M (1995) Polite fictions: Instrumental rudeness as pragmatic competence. I J. E. Alatis, C. A. Straehle, B. Gallenberger, og M. Ronkin (red.), *Linguistics and the Education of Language Teachers: Ethnolinguistic, Psycholinguistic and Sociolinguistic Aspects. Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics*, 154–68. Georgetown: Georgetown University Press.
- Bojsen-Møller, Marie, Sune Auken, Amy J. Devitt, og Tanya Karoli Christensen (2020) Illicit Genres: The Case of Threatening Communications. I *Sakprosa* 12(1):1-53.
- Bruun-Hansen, Kerstin (2022) Voldtægtstrusler, stalkere og had: P3-værter åbner deres indbakke. *Journalisten*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://journalisten.dk/voldtaegtstrusler-stalkere-og-had-p3-vaerter-opfordrer-til-at-sloejfe-kommentarspor/>
- Burke, Kenneth (1969) *Rhetoric of motives*. University of California Press.
- Butler, Judith (1997) *Excitable Speech: A politics of the performative*. Routledge.
- Cloud, Dana L. (2009) Foiling the Intellectuals: Gender, Identity Framing, and the Rhetoric of the Kill in Conservative Hate Mail. I *Communication, Culture & Critique*, 2(4):457–479.
- Culpeper, Jonathan (2011) *Impoliteness: Using Language to Cause Offence*. Cambridge University Press.
- d’Avis, Franz og Jörg Meibauer (2013) Du Idiot! Din idiot! Pseudo-vocative constructions and insults in German (and Swedish). I B. Sonnenhauser og P. Noel Aziz Hanna (red.): *Vocative! Addressing between System and Performance*. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Dansk Journalistforbund (2020) *Digital chikane*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://journalistforbundet.dk/sites/default/files/inline-files/Digital%20Chikane.pdf>.
- Den Danske Ordbog = <https://ordnet.dk/ddo>. Sidst tilgået den 03.01:2023.
- DR2 (2014) *Ti stille, kvinde*. Danmarks Radio. Sidst tilgået den 03.01:2023 på https://www.dr.dk/drtv/serie/ti-stille-kvinde_221276.
- DR2 (2021) *Vi kommer og dræber dig*. Danmarks Radio. Sidst tilgået den 03.01:2023 på https://www.dr.dk/drtv/serie/vi-kommer-og-draeber-dig_256850.
- Fairclough, Norman (1989) *Language and power*. London: Longman.
- Geyer, Klaus (2018) Hadetalens ’grammatik’. I *Ny forskning i grammatik*, 25:16-32.
- Ging, Debbie og Siapera, Eugenia (2019) *Gender hate online: understanding the new anti-feminism*. Londres: Palgrave Macmillan.
- Hagen, Aina Landsverk (2015) *Meningers mot—Netthat og ytringsfrihet i Norge*. Oslo: Cappelen Damm.
- Harris, Sandra (1984) The form and function of threats in court. *Language & Communication* 4(4):247–71.

- Havryliv, Oksana (2009) *Verbale Aggression. Formen und Funktionen am Beispiel des Wienerischen*. Frankfurt/Main: Peter Lang.
- Herskind, Ida (2022) Anne Kirstine Cramon trækker sig på grund af den hårde tone. *Politiken*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://politiken.dk/kultur/medier/art8619127/Anne-Kirstine-Cramon-trækker-sig-på-grund-af-den-hårde-tone>.
- Julien, Marit (2016) Possessive predicational vocatives in Scandinavian. I *The Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 19(2):75–108.
- Kissling, Elizabeth Arveda (1991) Street Harassment: The Language of Sexual Terrorism. I *Discourse & Society*, 2(4):451–460.
- Kvist, Gitte og Eric Øtting. (2015). Hård tone på Facebook får politikere til at opgive debatten. *DR Østjylland*. Sidst tilgået den 03.01:2023 <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/oestjylland/haard-tone-paa-facebook-faar-politikere-til-opgive-debatten>.
- Kaasgaard, Stinne (2020) Jeg var ved at græde ved tanken om, at jeg skulle være i Danmark bare to sekunder mere. Sidst tilgået den 03.01:2023 *Eurowoman*. <https://www.alt.dk/artikler/emma-holten>.
- Lauritsen, Michael, Freja Toftegaard, og Anne Phillipsen (2016) Du fortjener at dø: Mindst 36 folketingspolitikere har fået trusler på livet. *DR Syd- og Sønderjylland*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/syd/du-fortjener-doe-mindst-36-folketingspolitikere-har-faaet-trusler-paa-livet>.
- Limberg, Holger (2009) Impoliteness and threat responses. *Journal of Pragmatics* 41:1376–94.
- McCaffrey, Dawn, og Jennifer Keys (2000) Competitive framing processes in the abortion debate: Polarization-vilification, frame saving, and frame debunking. I *Sociological Quarterly*, 41:41–62.
- McDonald, Lucy (2022) Cat-Calls, Compliments and Coercion. I *Pacific Philosophical Quarterly*, 103(1):208-30.
- Meibauer, Jörg (2016) Slurring as Insulting. I Rita Finkbeiner, Jörg Meibauer, og Heike Wiese (red.), *Linguistik Aktuell/Linguistics Today*, 143–166. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Muschalik, Julia (2018) *Threatening in English: A Mixed Method Approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Piñero-Otero, Teresa og Martínez-Rolán, Xabier (2021) Say it to my face: Analysing hate speech against women on Twitter. *Profesional de la información*, 30:5, 1-16.
- Rabøl, Laura Byager (2021) Du er grim, Skrid hjem, Du synger falsk, MGP var i lørdags. *TV2*. Sidst tilgået den 03.01:2023 på <https://underholdning.tv2.dk/2021-03-12-du-er-grim-skrid-hjem-du-synger-falsk-mgp-var-i-loerdags>.
- Schneider, Klaus P. (2010) Variational Pragmatics. I Miriam Fried, Jan-Ola Östman, og Jeff Verschueren (red.), *Variation and Change: Pragmatic Perspectives*, 239–67. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Schneider, Klaus P. og Anne Barron (2008) Where pragmatics and dialectology meet: Introducing variational pragmatics. I Klaus P Schneider og Anne Barron (red.), *Variational pragmatics: A focus on regional varieties in pluricentric language*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company:1-32.
- Steffensen, Tinne og Lumi Zuleta (2022) *Chikane og trusler i lokalpolitik*. København: Institut for Menneskerettigheder.
- Yule, George (1996) *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.